

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 305/2015-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 135/2008, jeho rozsudkom z 1. marca 2011 a uznesením z 19. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2012 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou

namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 135/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“), jeho rozsudkom č. k. 22 C 135/2008-90 z 1. marca 2011 a uznesením č. k. 22 C 135/2008-22 z 19. novembra 2008.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Uvádza, že okresný súd v jej veci nekonal od podania žaloby 5. novembra 2008, následne rozhodol rozsudkom z 1. marca 2011, ktorý bol na jej odvolanie zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 340/2011-153 z 31. augusta 2011. Krajský súd konštatoval, že okresný súd postupom, ktorý predchádzal vydaniu rozsudku, odňal sťažovateľke možnosť zúčastniť sa pojednávania a konať pred súdom, a tým porušil jej právo na spravodlivý súdny proces. Sťažovateľka uvádza: „... jednoznačne zo strany súdu došlo k zbytočným prieťahom, ktoré jednoznačne pretrvávajú a súd od podania žaloby t. j. 5. 11. 2008 do 22. 11. 2012 nebol schopný vo veci rozhodnúť, ani len zistiť skutkový a právny stav veci, predvolať svedkov jedine čo dokázal vo veci urobiť, tak mňa pripraviť o byt predbežným opatrením a potom vôbec nekonať.“

Sťažovateľka ďalej uvádza, že podala sťažnosť na prieťahy predsedovi okresného súdu, ktorý jej oznámil, že „sťažnosť je dôvodná len čiastočne a bolo zaznamenané obdobie nečinnosti“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„I/ Základné právo [REDAKOVANÉ] na spravodlivý súdny proces (konanie v intenciách čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené rozsudkom Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 22 C 135/2008-90 zo dňa 1. marca 2011 a uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 22 C 135/2008-22 zo dňa 19. novembra 2008.

3/ Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v celkovej výške 50.000,- EUR, ktoré je mu povinný Okresný súd Košice II vyplatiť vo výške 50.000,- EUR do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Sťažnosť sťažovateľky nespĺňala náležitosti podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), okrem iného aj podmienku povinného právneho zastúpenia. Ústavný súd preto prípisom z 28. mája 2013 poučil sťažovateľku o možnosti požiadať o jeho ustanovenie Centrum právnej pomoci (ďalej len „CPP“) a vyzval ju, aby v lehote 14 dní preukázala, že podala túto žiadosť, a následne aby predložila splnomocnenie udelené konkrétnemu advokátovi na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Sťažovateľka reagovala na výzvu podaním doručeným 26. júna 2013, v prílohe ktorého predložila kópiu žiadosti adresovanú CPP z 21. júna 2013. Ako bola jej žiadosť vybavená, už sťažovateľka ústavnému súdu neoznámila.

Ústavný súd zistil, že CPP rozhodnutím sp. zn. 5865/2013 z 12. septembra 2013 nepriznalo sťažovateľke nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu zrejmej bezúspešnosti sporu. Sťažovateľka podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Sp 47/2013 z 27. januára 2015 tak, že rozhodnutie CPP zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Proti tomuto rozhodnutiu podalo CPP opravný prostriedok, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala

a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom okresného súdu č. k. 22 C 135/2008-90 z 1. marca 2011 a uznesením okresného súdu č. k. 22 C 135/2008-22 z 19. novembra 2008

Sťažnosť sťažovateľky nie je v tejto časti odôvodnená. Hoci sťažovateľka nie je právne zastúpená, uvedený nedostatok jej sťažnosti by aj v prípade doplnenia odôvodnenia nič

nezmenil na tom, že je daný dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k rozsudku okresného súdu z 1. marca 2011 pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu z 19. novembra 2008 ako neprípustnej.

Sťažnosť smeruje proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým zamietol žalobu sťažovateľky a uložil jej povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania, a proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh sťažovateľky na nariadenie predbežného opatrenia. Proti rozsudku okresného súdu z 1. marca 2011 sťažovateľka podala odvolanie, ako to aj uvádza vo svojej sťažnosti, o ktorom rozhodol krajský súd. Proti uzneseniu okresného súdu z 19. novembra 2008 odvolanie nepodala, hoci bola o tejto možnosti okresným súdom riadne poučená, a v konaní bola v čase doručenia uznesenia zastúpená advokátom. Poskytnutie ochrany základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo preto v právomoci všeobecného súdu, ktorý bol príslušný rozhodnúť o riadnom opravnom prostriedku proti rozsudku, ako aj proti uzneseniu súdu prvého stupňa.

Z princípu subsidiarity vyjadreného v čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Zároveň platí, že pokiaľ sťažovateľ má k dispozícii na ochranu svojho práva účinný právny prostriedok, je povinný ho využiť pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, inak nie je splnená podmienka prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd nevyžaduje jeho vyčerpanie vo výnimočných prípadoch, ak sťažovateľ preukáže, že nesplnil túto podmienku z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd

účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (m. m. IV. ÚS 177/05).

Z obsahu sťažnosti ani zo súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by boli relevantné pre postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a preto sťažnosť vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu z 19. novembra 2008 odmietol ako neprípustnú a vo vzťahu k rozsudku okresného súdu z 1. marca 2011 pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 135/2008

Z odôvodnenia sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta zbytočné prieťahy postupom okresného súdu pri prerokovaní a rozhodovaní o žalobe, ktorú podala 5. novembra 2008. Petit nezodpovedá takto odôvodnenej sťažnosti, sťažovateľka však nie je právne zastúpená, a preto ústavný súd tento nedostatok nepovažoval za dôvod na odmietnutie sťažnosti, ale zaoberal sa posúdením, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 22 C 135/2008 zistil, že sťažovateľka sa žalobou podanou prostredníctvom splnomocneného advokáta 5. novembra 2008 domáhala proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], aby okresný súd uložil „*odporcovi povinnosť uzavrieť s navrhovateľkou resp. vedľajším účastníkom kúpnu zmluvu k uvedeným nehnuteľnostiam za dohodnutú kúpnu cenu 2.000.000,- Sk v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku*“. Návrh odôvodnila tým, že na základe kúpnej zmluvy predala žalovanému predmetnú nehnuteľnosť – byt v bytovom dome, za cenu 2 000 000 Sk, z ktorej jej bola vyplatená čiastka 1 750 000 Sk pri podpise zmluvy a zvyšok 250 000 Sk jej mal byť vyplatený v dohodnutý deň pri vysťahovaní

sa z bytu. Žalovaný svoju povinnosť vyplatiť zvyšok kúpnej ceny nedodržel, a preto sa sťažovateľka z bytu nevysťahovala. Sťažovateľka v návrhu tvrdila, že uzavrela so žalovaným ústnu dohodu o spätnom odkúpení bytu za cenu 2 000 000 Sk, ktorú by uzavrela ako kupujúci ona alebo jej bývalý manžel, ktorý v napadnutom konaní vystupuje ako vedľajší účastník. Žalovaný túto dohodu nesplnil, a preto sa jej splnenia domáhala v súdnom konaní. Súčasne s návrhom vo veci samej podala aj návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadala, aby okresný súd zakázal žalovanému nakladať s predmetnou nehnuteľnosťou až do právoplatného skončenia sporu.

Okresný súd uznesením z 19. novembra 2008, právoplatným 11. decembra 2008, návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 29. októbra 2010 bolo prípisom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) doručené okresnému súdu na ďalší procesný postup dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu z 19. novembra 2008, ktoré sťažovateľka podala najvyššiemu súdu 25. októbra 2010. V nadväznosti na to okresný súd uznesením z 3. novembra 2010 vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov dovolania a zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie. Ďalším uznesením z 3. novembra 2010 okresný súd poučil sťažovateľku a žalovaného o ich procesných právach a žalovaného vyzval na vyjadrenie k návrhu. Dňa 29. novembra 2010 advokát, ktorý zastupoval sťažovateľku, oznámil okresnému súdu ukončenie zastupovania z dôvodu vypovedania udeleného splnomocnenia. Podaním doručeným 8. decembra 2010 sťažovateľka požiadala o oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie a o ustanovenie advokáta na zastupovanie v dovolacom konaní. Okresný súd ju prípisom z 10. decembra 2010 vyzval, aby svoj nárok preukázala v prípise uvedenými dokladmi. Sťažovateľka reagovala na výzvu podaním doručeným 21. decembra 2010, pripojila niektoré doklady a odkázala na potvrdené tlačivo o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch predložené v inom konaní vedenom pod sp. zn. 42 C 160/2010, ktoré žiadala pripojiť.

Prípisom z 12. januára 2011 okresný súd urgoval sťažovateľku na predloženie riadne vyplneného tlačiva a zaslal jej vyjadrenie žalovaného k jej návrhu. Zároveň zaslal účastníkom konania predvolanie na pojednávanie na 8. február 2011. Sťažovateľka podaním doručeným 27. januára 2011 opäť odkázala na iné konanie, v ktorom bola oslobodená od súdnych poplatkov, a zároveň požiadala o určenie iného termínu pojednávania s odôvodnením, že jej nebolo doručené vyjadrenie žalovaného k návrhu, a preto požiadala o jeho zaslanie. Okresný súd zmenil termín pojednávania na 1. marec 2011 a sťažovateľke prípisom z 28. januára 2011 opäť zaslal vyjadrenie žalovaného. Uznesením z 28. januára 2011 okresný súd priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovil jej za zástupcu CPP. Na pojednávanie 1. marca 2011 sa nedostavila sťažovateľka ani zástupca CPP. Okresný súd na ňom vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol.

Podaním doručeným 31. marca 2011 sťažovateľka vzniesla námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyňi a podala odvolanie proti rozsudku. V podaní poukázala na to, že v minulosti pracovala viac ako 25 rokov na okresnom súde. Uznesením z 5. apríla 2011 okresný súd vyzval sťažovateľku na doplnenie dôvodu námietky zaujatosti a dátumu, kedy sa o tomto dôvode dozvedela. Podaním doručeným 5. apríla 2011 zástupca sťažovateľky – CPP, doplnil odôvodnenie odvolania sťažovateľky proti rozsudku, v ktorom namietal, že uznesenie o jeho ustanovení nadobudlo právoplatnosť 23. februára 2011, krátko pred termínom pojednávania, na ktoré nebol riadne predvolaný, čím bolo sťažovateľke odňaté právo konať pred súdom. V závere podania sa uvádza: *„Navrhovateľka podala dovolanie v predmetnej veci a domnievala sa, že spis bude postúpený na Najvyšší súd SR a teda vec do rozhodnutia Najvyšší súdom SR nebude prejednávaná v merite veci.“*

Dňa 7. apríla 2011 zástupca sťažovateľky – CPP, na výzvu okresného súdu oznámil, že nemôže zastupovať sťažovateľku v dovolacom konaní, a teda ani odstrániť nedostatky jej dovolania. Okresný súd uznesením z 11. apríla 2011 ustanovil sťažovateľke za jej zástupcu v dovolacom konaní advokáta, ktorého vyzval na odstránenie nedostatkov dovolania. Prípisom z 11. apríla 2011 vyzval žalovaného na vyjadrenie k odvolaniu proti

rozsudku. Podaním doručeným 2. mája 2011 sťažovateľka požiadala okresný súd o poskytnutie lehoty 30 dní na doplnenie námietky zaujatosti. Po vyjadrení zákonnej sudkyne okresný súd predložil spis 6. mája 2011 na rozhodnutie o námietke zaujatosti krajskému súdu. Uznesením č. k. 8 NcC 18/2011-138 z 18. mája 2011 krajský súd vrátil vec okresnému súdu s tým, aby sa k námietke vyjadrili všetci sudcovia okresného súdu. Spis bol doručený okresnému súdu 20. júna 2011. Po vyjadrení všetkých sudcov okresného súdu bola vec opäť predložená krajskému súdu 15. augusta 2011. Krajský súd uznesením č. k. 5 NcC 27/2011-146 z 22. augusta 2011 rozhodol, že sudcovia okresného súdu nie sú vylúčení z prerokovania a rozhodovania veci. Spis bol okresnému súdu vrátený 20. septembra 2011. Okresný súd z neho vyhotovil fotokópie a prípisom z 5. októbra 2011 predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Dňa 17. októbra 2011 predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku.

Krajský súd uznesením č. k. 11 Co 340/2011-153 z 31. augusta 2012 zrušil rozsudok a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd uviedol, že nezistil dôvod neveriť sťažovateľke a jej zástupcovi, že mu nebolo doručené predvolanie na pojednávanie na 1. marec 2011, a preto vykonaním tohto pojednávania bolo sťažovateľke odňaté právo konať pred súdom, následkom čoho je nesprávne rozhodnutie o veci. Spis bol vrátený okresnému súdu 2. októbra 2012. Podaním doručeným 1. decembra 2011 si ustanovený advokát v dovolacom konaní uplatnil nárok na náhradu trov zastupovania, keďže dovolacie konanie bolo zastavené uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 200/2011 z 31. októbra 2011 z dôvodu, že dovolanie smerovalo proti uzneseniu súdu prvého stupňa, proti ktorému sťažovateľka nevyužila právo podať riadny opravný prostriedok.

Okresný súd v októbri 2012 predvolal účastníkov konania na pojednávanie na 27. november 2012. Dňa 15. novembra 2012 nazrela do spisu sťažovateľkou splnomocnená advokátka. Elektronickou poštou doručenou okresnému súdu 26. novembra 2012 o 12.38 h advokátka požiadala o odročenie termínu pojednávania z dôvodu kolízie termínov s tým, že sťažovateľka nesúhlasí so substitučným zastúpením. Zo zápisnice

z pojednávania z 27. novembra 2012 vyplýva, že sa ospravedlnila ako advokátka, ktorú ustanovilo sťažovateľke CPP. Okresný súd odročil pojednávanie na 1. december 2012. Na tomto pojednávaní sa sťažovateľka nezúčastnila, okresný súd pojednával v jej neprítomnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľky predniesla návrh na pripustenie zmeny návrhu tak, že okresný súd uloží žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu škody 66 388 € s úrokom z omeškania od 1. apríla 2009 do prevodu predmetného bytu na tretiu osobu, aktuálneho vlastníka. Okresný súd nepripustil zmenu žalobného návrhu a po vykonaní dokazovania vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol a sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania.

Sťažovateľka podala proti rozsudku odvolanie 15. januára 2013. Okresný súd ho 17. januára 2013 zaslal žalovanému a prípisom z 15. februára 2013 ho predložil na rozhodnutie krajskému súdu. Krajský súd rozsudkom č. k. 11 Co 86/2013-202 z 31. júla 2013 potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania ho zmenil tak, že žalovanému sa náhrada trov konania nepriznáva. Spis s rozhodnutím bol doručený okresnému súdu 12. septembra 2013, ktorý doručil rozsudok krajského súdu účastníkom konania 17. septembra 2013. Dňa 9. októbra 2013 sťažovateľka elektronickou poštou podala dovolanie s tým, že ho odôvodní do 15 dní. Odôvodnenie doplnila písomným podaním doručeným 21. októbra 2013, v ktorom opäť vzniesla námietku zaujatosti konajúcej sudkyne. Uznesením z 23. októbra 2013 okresný súd vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov dovolania a na doplnenie dôvodov námietky a dátumu, kedy sa o ňom dozvedela. Okresný súd následne pripojil všetky spisy tohto súdu, v ktorých sťažovateľka vystupuje ako účastníčka konania. Sťažovateľka reagovala na výzvu podaním doručeným 27. novembra 2013, ktorým požiadala aj o vyhotovenie fotokópie svojho dovolania na účely jeho predloženia k žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu podanej CPP.

Okresný súd zaslal dovolanie 17. januára 2014 na vyjadrenie žalovanému a 18. februára 2014 zaslal na žiadosť CPP ním požadované rozhodnutia a kópie podaní sťažovateľky. Okresný súd následne 19. marca 2014 dožiadal CPP o oznámenie, či zastupuje

sťažovateľku v dovolacom konaní, na čo CPP oznámilo, že sťažovateľke bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci v dovolacom konaní a na jej zastupovanie advokátkou. Prípisom z 30. apríla 2014 okresný súd predložil vec na rozhodnutie o dovolaní najvyššiemu súdu. Do predbežného prerokovania sťažnosti nebolo o dovolaní rozhodnuté.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) vychádza z konkrétnych okolností každého posudzovaného prípadu, zohľadňujúc tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Z hľadiska predmetu konania nemožno hodnotiť vec ako právne ani skutkovo zložitú.

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky, podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka prispela svojimi úkonmi k namietanej dĺžke konania. Z prehľadu konania vyplýva, že okrem návrhu na začatie konania v podstate takmer každý jej návrh a žiadosť boli nekvalifikované, či už dovolanie proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, dovolanie proti rozsudku krajského súdu z 31. júla 2013, žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v dovolacom konaní, žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, obidve námietky zaujatosti, a teda mali nedostatky, ktoré bolo potrebné odstraňovať. Išlo pritom

o nedostatky spočívajúce nielen v nedostatočnom, resp. žiadnom odôvodnení návrhu, ale aj v nepreukázaní tvrdení v ňom obsiahnutých. Ústavný súd uvádza napr. nepriloženie žiadnych dokladov k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom podľa názoru ústavného súdu musela byť právna úprava a zaužívaná prax pri takýchto jednoduchých úkonoch sťažovateľke dobre známa, keďže pracovala na okresnom súde viac ako 25 rokov. Sťažovateľka pritom v podanej žiadosti neoznámila okresnému súdu, že žiada pripojiť vyplnené tlačivo o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch z iného súdneho spisu, ako to žiadala neskôr, ale v žiadosti (s. 56 spisu) uviedla: „*Po doručení tlačiva zo súdu na oslobodenie od súdnych poplatkov, po ich vyplnení a potvrdení budú súdu zaslané.*“ Sťažovateľke boli teda podmienky na priznanie tohto nároku dobre známe.

Dovolanie proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia bolo podané zjavne po lehote (takmer dva roky po jeho vydaní) priamo najvyššiemu súdu a neboli splnené ani ďalšie podmienky konania, pričom nie je jasné, čo jeho podaním sťažovateľka skutočne sledovala, keď aj jej zástupca v konaní – CPP, v odvolaní proti rozsudku z 1. marca 2011 uviedol, že sťažovateľka sa domnievala, že do rozhodnutia o dovolaní sa nebude konať v merite veci.

Preskúmaním veci podľa tretieho kritéria ústavný súd zistil, že okresný súd bol vo veci sťažovateľky bez relevantného dôvodu nečinný v období takmer dvoch rokov, a to od decembra 2008 po expedovaní uznesenia o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia do konca októbra 2010, keď bolo okresnému súdu najvyšším súdom doručené na ďalší procesný postup dovolanie sťažovateľky z 12. októbra 2010. V nasledujúcom období už ústavný súd nečinnosť okresného súdu nezistil. Okresný súd rozhodol v merite veci rozsudkom z 1. marca 2011, ktorý bol zrušený pre procesné pochybenie. Po vrátení veci 2. októbra 2012 okresný súd v krátkom čase opäť meritórne rozhodol rozsudkom z 11. decembra 2012, ktorý po rozhodnutí odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť.

Súčasťou judikatúry ústavného súdu je aj právny názor (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04, IV. ÚS 102/05), podľa ktorého ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 26. novembra 2012, teda v čase bezprostredne predchádzajúcom meritórnemu rozhodnutiu, ktoré neskôr nadobudlo právoplatnosť. Odročenie termínu pojednávania z 27. novembra 2012 je pritom potrebné taktiež pričítať sťažovateľke (dôvodom bolo ospravedlnenie jej právnej zástupkyne).

Relevantnou v tejto veci je aj judikatúra ústavného súdu (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04, III. ÚS 401/08), podľa ktorej považuje za účinný prostriedok nápravy slúžiaci ochrane základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sťažnosť na postup súdu podanú podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) predsedovi príslušného súdu. Účelom tejto sťažnosti je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05, III. ÚS 401/08). Ústavný súd vyžaduje splnenie tejto podmienky konania za predpokladu, že jej využitím reálne môže dôjsť k odstráneniu prieťahov a dosiahnutiu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, t. j. k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania v primeranom čase.

Sťažovateľka podala sťažnosť predsedovi okresného súdu podaním z 21. februára 2011, dva roky a necelé štyri mesiace po začatí konania, teda v čase, ktorý nepresahoval ústavne akceptovateľné limity konania na jednom stupni. V období

nasledujúcom po jej vybavení už ústavný súd nečinnosť v postupe okresného súdu nezistil. Sťažnosť predsedovi okresného súdu sa preto ukázala v tejto veci ako účinný prostriedok na odstránenie namietanej nečinnosti.

Neefektívny postup, ktorého dôsledkom bolo zrušenie rozsudku z 1. marca 2011 a vrátenie veci na ďalšie konanie, okresný súd odstránil v krátkom čase po vrátení veci na ďalšie konanie krajským súdom a v čase, ktorý sa prekrýva s podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že sťažovateľka namieta prieťahy v postupe okresného súdu v čase, keď k prieťahom v jej veci postupom okresného súdu už nedochádzalo. Okresný súd rozhodol o jej veci v konaní trvajúcim na tomto súde štyri roky, čo nie je doba celkom primeraná právnej a faktickej zložitosti tohto konania, avšak vzhľadom na zistené predĺženie konania, ku ktorému prispela svojím správaním sťažovateľka, nejde ani o dobu, ktorá by bola pri komplexnom posúdení veci z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Ústavný súd nezistil prieťahy v postupe okresného súdu ani v období nasledujúcom po vyhlásení rozsudku z 11. decembra 2012, v súvislosti s úkonmi súdu prvého stupňa v odvolacom konaní, v súvislosti s doručovaním rozhodnutia odvolacieho súdu ani v súvislosti s úkonmi nadväzujúcimi na podanie dovolania a námietky zaujatosti.

Vychádzajúc z uvedeného posúdenia, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou napadnutý postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 135/2008 nesignalizuje možnosť vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy po jej prijatí na ďalšie konanie, a preto je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Vzhľadom na zistené dôvody na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2015